

Izhaja vsak torek v soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računajo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

„Šolski Dom“ in „Soča“.

Pisac „Soče“, ki piše večino strupenih napadov na naše narodne zavode v svojem listu, se ne neha identifikovati s pravimi rodoljubi v deželi, marveč govori še vedno tako v svojem listu, kakor da bi govoril iz s cain iz ust teh rodoljubov. Mi pa smo že davno očito povedali, da razločujemo danes med njim in dr. Tumo ter pravimi slovenskimi rodoljubi prav v vseh narodnih rečeh, tako tudi v rečeh „Šolskega Doma“. Ako on tega priznati noče, ni naša krivda, pa pride čas, ko bodo tudi oni, ki še z enim uhom poslušajo „Sočine“ izlive osebnega sovraštva, z nami jednih misli.

Prav zaradi teh zapeljancev bi kazalo ziniti dve tri kot odgovor na ponovno „Sočino“ drzovitost glede „Šolskega Doma“ v njeni torkovi številki.

„Sočin“ strupeni pisar pravi, da je „Soča“ napisala „nekaj umestnih besedi“ o tomboli v Št. Petru. Resnica je, da so bile vse njene tozadevne besede jako neumestne in kakor rečeno, le izliv osebnega sovraštva spisovalca dotične notice. V isti notice je nje spisovalec celo nalašč prezrl omeniti „Šolskega Doma“, dasi je razločno čital, da je čisti dobiček tombole namenjen „Šolskemu Domu“, „Alojzijevešču“ in slovenskim delavcem v Gorici. To preziranje „Šolskega Doma“ pa je imelo jedino zlobni namen, prikazati svetu, kakor da je tombola v Št. Petru, katero da so, kakor „Soča“ pravi, podpirali tudi naprednjaki, namenjena „klerikalnim“ ustanovam ter tako pripomoči k temu, da bi se je naprednjaki v nedeljo ne udeležili. Ako bi bila „Soča“ hotela dobro, bi bila storila bolje, da je o tomboli sploh molčala, nego pa pisala tako kakor je.

Toda preidimo k „Šolskemu Domu“ samemu.

„Sočin“ pisac se v svojem hujskanju zoper „Šolski Dom“ kaj rad sklicuje na preteklost in vedno povdarja, koliko je „Soča“ v preteklem storila za „Šolski Dom“, češ, ona je nauduševala, zbirala, vodila, bojevala se proti nasprotnikom itd. Ta mož pa pri tem prezira dejstvo, da je „Soča“ od takrat, ko je „navduševala, zbirala, vodila“, bila vse kaj drugega, kakor je danes. Takrat je bila narodno glasilo nas vseh, danes pa ima v njej jedino besedo njen lastnik in njegov pobratim dr. Tuma in je glasilo njunih privatnih teženj in ciljev, ne pa teženj naroda slovenskega. Takrat je „Soča“ delala za „Šolski Dom“, danes dela proti njemu. In zakaj dela danes proti njemu? Jedino radi tega, ker v njem nimata prve besede dr. Tuma in A. Gabršček, katera hočeta imeti povsodi prvo besedo, dasi te časti v nobenem oziru ne zaslužita.

Da pa je za „Šolski Dom“ in njega narodno nalogo pravcata sreča, da onadva ne odločujeta v njem, to pa kaže očitno vse njihovo sedanje nastopanje, to kaže osobito njuno bitje samo. Človeka, katerih narav se pojavlja na tako sovražni in izpodkopujoč način, ne moreta ni zdaj in nista mogla biti nikoli v stalno dobro naroda in za narod sreča bi bila, da mu storita ljubav in ga pustita v miru s svojim „delovanjem“.

To smo morali, kakor rečeno, povedati radi tega, ker „Soča“ ne neha oktroirati nazorov dr. Tume in Gabrščeka slovenskim rodoljubom na Goriškem in se jim usiljevati za politične zvezde.

Zato je tudi goriško rodoljubje popolnoma nedolžno na podtikanjih „Šolskemu Domu“, kakoršna prijavlja v „Soči“ njen pisac.

Vsi goriški Slovenci prav dobro vedo, da naš „Šolski Dom“ stoji visoko nad vsakim strankarstvom, ker je jedino slovenski šolski zavod, to

in nič drugega. V njem se podučuje mladina strogo po šolskih učnih predpisih, pa bodisi ta mladina od „liberalnih“ ali „klerikalnih“ roditeljev. Zato je hudobno natolcevanje, izvirajoče le iz hujskajočega peresa „Sočinega“ pisca, da je „Šolski Dom“ „zavetišče za vse klerikalne združbarije“, da se istega „predrzo zlorablja v strankarske namene“ itd. itd. češ, da se tu košatita „Gorica“ in „Prim. List“, „Centrifuga“ (menda „Centralna Posojilnica“ gosp. Gabršček, ali ne? Op. st.) itd.

Kar se tiče listov in našega denarnega zavoda, bodi vnovič poudarjeno, da niso to nikakoršna strankarska, marveč jedino le narodna podjetja, v katerih sodeljujejo vsi slovenski stanovi, torej tudi naša inteligentna narodna duhovščina, katero sta Tuma in Gabršček hotela izključiti od onih podjetij, katere sta ona dva preustrojila v zares strankarske, nenarodne in hujskajoče. — Podtikanje v oni izdajski „Sočini“ notici, češ, da se „Šolski Dom“ zlorablja za „klerikalne“ namene, je tako zlobno, da je vredno le človeka, ki je to notico pisal in za katerega slovenska slovnica nima primerne izraza.

„Narodna tiskarna“, ki tolikanj v oči bode „Sočinega“ lastnika in v kateri se tiskata slovenska lista „Gorica“ in „Prim. List“, ter „Centralna Posojilnica“, nista nastanjena v „Šolskem Domu“ kakor bi hotela ona strupena notica uveriti — izven goriške Slovenice, marveč se nahajata v pritičnih poslopih, ki so lastnina društva „Šolski Dom“. A tako „Nar. tiskarna“ kakor „Centralna Posojilnica“ plačuje od svojih prostorov letno najemščino kakor vsaka druga stranka, stanujoča v teh poslopih.

A za vse to je gluh „Sočin“ pisac, kajti on hoče le hujskati v „Soči“, on hoče kolikor le mogoče škodovati „Šolskemu Domu“ in ne želi nič nujnejega, kakor

da bi „Šolski Dom“ zares propadel, da bi zamogel potem kričati v svet: „Glejte, klerikalno gospodarstvo je pripravilo na kant naš jedini šolski zavod!“ Vsakdo naj si torej napravi sodbo sam o vrednosti človeka, ki tako nastopa proti „Šolskemu Domu“.

Kar se tiče uprave tega našega narodnega zavetja, bi bilo škoda, na nizkotna izzivanja „Sočinega“ pisca ziniti le besedico. Saj resnico govorijo le uspehi tega zavoda in ti so merodajni. Kdor je videl na dan sklepa šolskega leta mladino „Šolskega Doma“, ko je šla od cerkvene svečanosti v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, ko je videl, da je še vedno vrela ta mladina paroma iz cerkve mej tem, ko so prvi pari že bili pred škofijo, ko je pregledal to ogromno število mladeži „Šolskega Doma“, moral je pač radostnim srcem vzdikniti: Da, to je naš narodni napredek, to je bodočnost našega naroda v goriškem mestu, in je v srečo blagoslovjal one, ki tako očetovski skrbje za ta pravi in resnični napredek. A pri tej priliki se je tudi nehote spomnil vseh hujskarjev v „Soči“ zoper ta naš napredek in si je mislil, da to hujskanje nareka vse kaj drugega nego pravo rodoljubje in veselje za našo sveto narodno stvar.

Da naš dični „Šolski Dom“ stoji nad vsakim strankarstvom, o tem pač dokazuje tudi „Zlata knjiga“, ki jo izdaja društvo „Šolski Dom“ vsako leto. V tej knjigi so imena vseh onih, ki se in v kolikor se žrtvujejo za naše šolstvo, ta knjiga govori proti vsem napadom v „Soči“. Ako pa „Sočinemu“ lastniku ni po volji vodstvo „Šolskega Doma“, temu nismo krivi mi. Odbor se sestavlja po ustanovnikih, ako pa je v odboru večina takih mož, katerim ni osebno naklonjen „Sočin“ lastnik, temu niso krivi oni.

V srečo našemu narodu pa je le, da je vodstvo „Šolskega Doma“ v takih rokah; a da v teh rokah tudi ostane,

LISTEK.

Zgodovina tolminske šole.

(Dalje.)

Za Sandrini-em je bil učitelj

III. Štefan Krušič (Kruschitz). Nastopil je službo 6. nov. 1808. O njem vem to, da je šolsko obiskovanje znatno izboljšal, in da ga je konsistorij 22. decembra istega leta za to pohvalil. Učiteljeval pa ni dolgo, ker so ga vzeli med vojake. Njegova služba je bila že 22. aprila 1809 razpisana. Oglasil se je bil za njo Ivan Lužnik, dobil je pa ni. Prošnjo so mu vrnil, „wegen Mangels einiger Documente“. Zdi se, da so bili pri imenovanju učitelja izbirčni in ga zato niso imenovali, ker ni imel za to mesto potrebne sposobnosti. Služba je bila od 4. nov. do 6. dec. spet razpisana. Dobil jo je (6. jan. 1810)

IV. Ivan Pitamic (Pittamitz), Hotévljarjev iz Volč, roj. 1. 1785. bivši bogoslovec. Leta 1817. (8. jan.) se je poročil z Magdaleno pl. Pagliaruzzi. Imel je dva sina: Frančiška (roj. 1. okt. 1817) in Jožefa (roj. 15. apr. 1819). Frančišek, c. k. sodnik v Vodnjanu (Dignano) v Istri in potem c. k. notar v Sežani, je oče sedanjega goriškega zdravnika dr. Alfonza Pitamica. — Jožef je bil posestnik in pisar v Tolminu, kjer je tudi 17. febr. 1875 umrl, zapustivši vdovo in mnogo otrok. Hišo št. 71 na trgu, katero je bil po očetu posedoval, prodala je njegova vdova Antonu Ipavicu, rojenemu Volčanu. To sedaj vse prezidano dvonadstropno poslopje je prava lepota trga.

Tudi Pitamic se je odpovedal učiteljevanju. Živel je kot zasebnik in pisal pri odvetnikih Valsamachi-u,¹⁾

¹⁾ Marka Valsamachi je bil nezdrav Grk („natus Sanctae Maurae in Graecia“), prestopil je na h katoliški veri in bil poročen 14. febr. 1838 s Frančiško Spangher, rojeno Gradiščanko. Imel je sina po imenu Anastazij, ki je pa že 11. dec. 1839 umrl.

Muratti-u,²⁾ Sbuelz-u³⁾ in Enenkel-u⁴⁾). Umrl je 13. sept. 1855 za kolero.

Za njim je bil učitelj

V. Jožef Pitamic, Volčan, Mlinarjev na Kámenici,⁴⁾ rojen 14. februarja 1802. Šolal se je na goriški gimnaziji, ne vem pa do katerega razreda. Opisujejo mi ga kot tihega mladeniča, visoke šibke rasti in ozkih prs, torej za učiteljski stan telesno nesposobnega. Začel je bil kmalu bolehati. Dobil je dopust in šel k starišem zdravit se. Umrl je 23. nov. 1826 za sušico.

Bolehneja Pitamica je namestoval

VI. Ivan Bizálj, rojen 9. aprila 1803 na Modréjcah h. št. 1, „pri Bizálju“. Farni arhiv tolminski spričuje, da je bil Bizálj spreten risar. Takratni dekan Ivan Štrukelj (1781—1862), njegov ujec, je mislil dati staro župnišče prezidati. To pa ni šlo brez načrta, zlasti zato ne, ker so imela pri tem pristojna oblastva besedo. Naredil mu ga je (l. 1825.) Bizálj takó čedno, da bi se vsak arhitekt z njim lahko ponašal. Kje si je tako spretnost v risanju pridobil, ne vem.

Kakó je prišel Bizálj pa v Tolmin? Bil je gimnazijalec v Gorici. Njegov ujec dekan Štrukelj mu je pa svetoval — zakaj, ne vem —, naj pusti šolo. Prišel je v Tolmin. Po Pitamicovi smrti je prosil za izpraznjeno učiteljsko službo, pa je ni dobil. Šel je na to spet v Gorico, da bi ondi svoje studije nadaljeval.

¹⁾ Muratti je imel navado po noči delati, čez dan pa spati. Da se mu ni dremalo, pil je črno kavo.

²⁾ Sbuelz je bil Goričan. Na stare dni se mu je pamet zmešala in se je (v Gorici) ponesrečil.

³⁾ Frančišek Enenkel se je preselil okoli l. 1842 v Trst.

⁴⁾ Mlinarjevi na Kámenici niso bili skoro nikoli brez študenta. L. 1803. rojeni in 21. aprila 1893 v Tolminu umrli deželne nadsodnije svetnik Janez Pitamic, in pred nekoliko leti v Trstu umrli računski svetovalec Janez Pitamic, sta bila oba Mlinarjeva.

Ujec mu je bil pa za petami. Pisal je gimnaz. ravnatelju: „Ne vpišite ga več, domov naj pride!“ To je Bizálj izvedel, zato se pri vodstvu še oglasil ni. Na tihem je šel v Trst in se oglasil pri ravnatelju ondotne (katere?) šole. Da bi ga bili sprejeli v višji razred, predstavil se je s ponarejenimi spričevali, katera je bil sam takó lično ponaredil, da jih niso mogli od pravih ločiti. Učil se je čudovito lahko in marljivo. Ko so pa pozneje sleparijo s ponarejenimi spričali spoznali, izpodili so ga iz šole. Šel je na Dunaj, od koder ga ni bilo več nazaj. Samo toliko se je vedelo o njem, da je bil prišel v bogato hišo za domačega učitelja.

Pred kakimi 6 leti je prejel njegov nečak Matej Bizálj z Dunaja pismo take-le vsebine: „Ako želite o Vašem stricu kaj izvedeti, povem Vam lahko jaz“. Bizálj mu je odpisal: „Povejte mi, ali je naš stric živ, ali mrtev“. Neznane pisavca odgovor se je glasil: „Pošljite mi po pošti 50 gld., in vse Vam povem“. Denara ni poslal, pa tudi odgovora ni dobil.

Škoda tega moža, tako čilega telesa in bistre glave! Pitamic je pravi naslednik je bil 18. januarja 1801 v Ipavi (v Trgu) rojeni

VII. Jožef Jež (Jesch), bivši bogoslovec. Službo je nastopil 20. aprila 1827. Kakó to, da se je bogoslovec učiteljskega stanu prijel? Nekaj nevsčnega se mu je bilo primerilo v šoli. Ker se ni kot modroslovec učil odgojstva, moral je hoditi poslušat ta predmet kot bogoslovec. Takó je velevala takratna šolska uredba. Profesor tega predmeta je dajal pri preskušnjah rad „dvojke“, sosebno pa bogoslovcem, češ: zakaj se niste učili kot modroslovci tega predmeta. „Dvojko“ je bil dal tudi Ježu. To ga je užalilo in razdražilo in — šel je.

(Dalje pride.)

za to moramo skrbeti tem bolje, ker imamo danes bridko spoznanje, da je v deželi ljudij, ki bi radi izrgali „Šolski Dom“ iz varnih rok in ga spravili v roke faktorjem, katerim, kakor to sami že pišejo v dunajsko „Information“, se ne zdi več potrebno nasproti Italijanom povdarjati narodno idejo.

Pisaču, piščemu s kolom.

(Dalje.)

V drugi polovici zadnjega članka tega naslova smo opisali skrivni boj, katerega je zasnuil A. Gabršček proti „Čitalnici“. Vse mu je šlo gladko, vse tako, kakor je sam hotel. Celó nesreča „Sokolova“, da so mu bili prostori „Pri zvezdi“ odpovedani, je prišla madžarski sreči Gabrščekovi na pomoč. Da se je „Čitalnica“ usmiliła „Sokola“ ter ga vzela pod svojo streho, to seveda ni prišlo častihlepnosti Gabrščekovi, pa odškodovaló ga je dejstvo, da mu je bil s tem mnogo olajšan boj zoper „Čitalnico“. Dobil je za „Sokola“, ki mu je bil pravi „poskusni osliček“ („Sočin“ žargon), lepše, večje, cenejše prostore in sicer v sredini mesta, kar je za obiskovanje veselice velike važnosti. Pa še važnejše mu je bilo, da je k njegovim veselicam zahajalo več čitalničarjev (seveda dokler niso izpoznali pravih nakan njegovih) kakor bi bili v prejšnje prostore k „Zvezdi“, da je videl v teh veselicah nekaj mostiček, po katerem bode članom Čitalnice lažje preiti v okrilje njegovega društva.

Demagogom pa — in tak bi rad bil „naš“ Gabršček, naj že bode v dobrem ali slabem zmislu — demagogom ne ugajajo koncerti, „besede“ v društvenih dvorinah. Tu je treba večinoma molčati in poslušati, oni pa žele govoriti, kričati „skozi okno“ in — če hočete — tudi skozi vrata. „Našemu“ Gabrščku in tudi njegovemu pobratimu Tumi ni ideal petje samo, njima je petje le sredstvo, ki naj jima vabi ljudstvo skupaj, da ponujata poslušalcem svoje politične modrosti. To je dokazal dr. Tuma s svojim mladim pevskim društvom, katero podi okoli po političnih shodih liki... In to naj bode naša glasbena akademija, to naj bode goriška „Glasbena Matica“!! Kar uganja zdaj jeden pobratim, to je nameraval drugi že pred mnogimi leti. Gabrščeku torej niso bile veselice v čit. dvorani dovolj, njega je vleklo le ven po gostilnah in krčmah. Tu se da s kozarcem v roki napivati, govoriti, „farbati“ itd. Ljudje so pri „božji kapljici“ veseli in ne stavijo ravno vsake besede na tehtnico človeškega premisleka. A kdor zna bolje kričati, ta je junak. In ostaja tudi še nekaj dni junak, kajti sladki spomini na veseli večer se še nekaj dni pri kozarčku pogrevajo in „kričane besede“ ostajajo še največ časa v ušesih. To, vidite, ljudje božji, so nebesa za demagoge, in demagog bi bil rad „naš“ Gabršček, demagog že zaradi svoje tiskarne. In šel je Gabršček in peljal svoje („Sokolove“) pevce v gostilno na „koncert“ k „Sudi“ — če se more sploh pevanje lahkih znanih pesmic, kakor jih slišimo ob nedeljah po vaških krčmah, koncert imenovati. Ali kar je pobratimu Tumi dovoljeno, tega ni po-

bratim Gabršček zmogel. Gabršček ni imel „posojilnice“, ne služeb, ne posojil, in po tem je bilo tudi njegovo petje. Pisač pravi sicer v notici, na katero odgovarjamo in katera nas je prisilila do teh-le reminiscenc, „da sta bila dva lepa koncerta „Pri Sudi“ (menda l. 1897)“ a to pravi le pisač s kolom, kateremu ni za petje, ampak za „kričanje skozi okno“; a ljudje, ki sodijo petje z umetniškega stališča, so bili drugega mnenja. Ti so namreč trdili, da bi bila ta „koncerta“ lepa za kako gorsko vasico, ne pa za glavno deželno mesto. Podrobneje o teh „koncertih“, katerih se pisač še zdaj spominja v „Soči“, ne čemo govoriti, a ne zaradi pisača, ampak zaradi pevcev, katerih nočemo žaliti; rečemo pa, da nista bila nam mestnim Slovencem v čast. Koncerta sta bila javna, k njima so prišli lahko tudi laški someščanje. Kako mnenje so mogli imeti o slovenski kulturi, ako so slišali to Gabrščekovo petje! Ali zasluži človek, ki ima tako malo takta, da kaže našemu narodnemu nasprotniku našo slabo stran in še v slabši sliki, kakor je, ali zasluži tak človek, da bi postal nekaj ljudski voditelj? Ako bi imel pisač kaj srama, bi molčal, ne pa da se še sklicuje po mnogih letih na ta „lepa koncerta“. Udeležniki, ki imajo več pevske „solí“ v glavi, so šli indignirani od teh „lepih koncertov“, vedoč, da bi bili zmogli mestni Slovenci vendar kaj boljšega petja nego je bilo ono Gabrščekovo. Med indigniranci je bil tudi g. čitalnični pevovodja, ki je bil ravno tačas prekinil s čitalničnim petjem. Trdno je sklenil pokazati, da se da vendar doseči lepše petje v Gorici nego je bilo „Pri Sudi“. Sklical je vse pevce skupaj, čitalnične in „Sokolove“ ter jim naznanil, da bi rad ustanovil močan pevski zbor, skupen goriškim mestnim Slovencem, ki bi služil „Čitalnici“, „Sokolu“ in „Podpornemu društvu“ za veselice. Vse je bilo s tem zadovoljno, le peščica „Sokolovih“ pevcev — katerih je imel Gabršček posebno na vrvi — ne. Postopanje teh pevcev, ki pa niso bili Bog ve kake pevske moči, je bilo tako, da je bilo takoj razvideti, da nasprotujejo po posebnih načrtih, po posebnih navodilih. Na tem postopanju je bilo otipati domišljavo in predrzno vodilno roko, iz kratka: iz vsega nasprotovanja je kupal pristni mojster v nasprotovanju. Ko je čitalnični pevovodja videl, kaka „burja“ piha, je opustil misel na skupni pevski zbor in se je omejil na oživotvorenje in okrepitje čitalničnega pevskega zbora. Naložil si je na pleča pravo orjaško delo: na eni strani se je trudil z večurnim tedenskim poukom moškega in ženskega pevskega zbora, na drugi strani je pa moral odbijati in paralizirati razkolne poskuse Gabrščkovih pomagačev. Morete si misliti, ljudje božji, kako strašansko sovraštvo si je nakopal ta presneti čit. pevovodja pri Gabrščku, kateremu je z oživljenim in čilim čit. pevskim zborom vse „štrene“ zmešal. Koliko ovir je moral premagati že pri določevanju časa pevskega vaja. Gabršček se je v čit. prostorih šopiril kakor jež v lisičji luknji. Ko je čit. pevovodja določil kako pevsko vajo, se mu je kar stereotipno odgovarjalo: „Ni mogoče; tačas ima „Sokol“ vajo za petje, tačas tamburanje, tačas za telovadbo itd. In pomislimo, da je bil „Sokol“ — recte: A. Gabršček — le gost v čitalničnih prostorih, da je imel po pogodbi pravico do vaj le takrat, ko ni „Čitalnica“ rabila prostorov za-se. Gabršček je pričel zdaj boj zoper čital. petje z vso strastjo svoje duše, ali bojeval se je lisičje-previdno in prikrito; vedel je, da bi očiten boj le njemu škodoval, kajti tačas ni bilo še političnega razkola. Še celo takim žrtvam se je uklonil, da je hvalil) čitalnično petje v „Soči“. Le toliko si je ohlajal dušo, da je tako prisiljeno hvalo potiskal v skrivne koticke svojega lista in da je navadno napoved vaje dveh, treh telovadcev stavil pred poročila o čital.

*) Najbrže drugi, ne on. — Op. stavca.

koncertih. Zahrbtni boj pa je vodil malenkostno strastno, ko je po svojih pomagatih celo pevce pregovarjal, naj ne hodijo v „Čitalnico“ pet.

In Gabršček, ki je takrat spletkaril, kakor smo ga ravnokar opisali, ta Gabršček pusti v „Soči“ še insultirati čit. pevovodjo, ko pisač one notice pravi: „Glavni namen mu (čit. pevovodji) je: — razdirati! Ko se je pri „Sokolu“ nekoliko povzdignilo petje, da sta bila dva lepa koncerta „Pri Sudi“, ga je hotel kar vrag obsesti, in ni miroval, dokler ni uničil „Sokolovega“ zbora, v „Čitalnici“ pa ni mogel kljub temu ustvariti nič trajnega“. — Tako tiska tisti Gabršček, ki je več let neprestano spletkaril zoper čit. petje, tako „farba“ tisti Gabršček, kateri je pred meseci s političnimi frazami in sredstvi v našem listu že opisanimi v družbi s svojim pobratimom razdel čitalnični moški zbor! Vprašamo, ali imamo Slovenci izraz, s katerim bi po zasluženju ožigosali tako razdirajoče ravnanje?! —

(Dalje pride.)

Goriški deželni zbor.

Dvanajsta seja.

Seja se je imela pričeti ob 5. uri popoldne. Deželni glavar, vladni zastopnik in italijanska večina bili so v dvorani sicer že ob 1/4 na 6., ali slovenskih poslancev ni hotelo biti v zbornico dolgo in dolgo časa. Skoro 3/4 ure morali smo čakati nanje; med tem časom pa je prišel v dvorano dr. Gregorčič in je dlje časa govoril z deželnim glavarjem dr. Pajerjem. Med njunim pogovorom so pa še italijanski poslanci zapustili dvorano. Čez malo časa pride k glavarju posl. dr. Marani ter ga nekaj vpraša. Z odgovorom, katerega je dobil, gre zopet iz dvorane, na kar se pa kmalu zopet vrne ter reče dr. Pajerju: „d'accordo“ t. j. sporazumljeni. Na to zapustita dvorano dr. Marani in dr. Gregorčič, na kar so se vrnili v dvorano najprej italijanski poslanci, na to pa so prišli še slovenski.

Kakor smo pozneje poizvedeli, nastalo je med slovenskimi in italijanskimi poslanci nesporazumljenje zaradi odstopa delnice Vipavske železnice državi. In zaradi tega so ta pogajanja tako dolgo trajala, vsled katerih je bilo sklenjeno, da se ta točka izbriše z dnevnega reda.

Na to otvori deželni glavar sejo in prečita se zapisnik prejšnje seje. Po prečitaju zapisnika naznani deželni glavar, da mu je došla zahvala od deželnih uradnikov za zboljšanje njih plač, ki je bilo sklenjeno v zadnji seji. Zahvala se prečita v obeh jezikih.

Po tem naznani glavar, da so mu poslanci Grča, dr. Venuti in dr. Rojic prijavili neke interpelacije, ki se bodo pa prečitale po dovršenem dnevnem redu. Na to prečita deželni tajnik nekaj novih prošenj, došlih deželnemu zboru, katere se odstopijo posameznim odsekom. Predno se preide k dnevnemu redu, vstane vladni zastopnik ter odgovarja na interpelacijo dr. Rojica, katero je stavil v jedni prejšnjih sej zaradi zidanja deželne bolnišnice.

Vlada je, pravi vladni zastopnik, mnenja, da je najnujnejša potreba, da se zaradi nedostajanja take pošiljajo blazni v norišnice tujih držav kakor n. pr. Italije ter da je vlada uprav rada tega odkazala čez 140.000 K od dobitkov nekih državnih loterij Goriški deželi, kateri se ima seveda ta znesek izplačati šele potem, ko bode dozidana norišnica; sicer je vlada mnenja, da je želeli, da se čim prej zida tudi deželna bolnišnica, ki bi odgovarjala modernim zahtevam zdravilstva. Če se pa sezida poprej norišnica, kar naj bi deželni zbor že v sedanjem zasedanju sklenil, potem bi se razbremenile kolikor bolnišnica usmiljenih bratov, toliko tudi mestna ženska bolnišnica in bi ostalo v njih za somatične bolnike več prostora, za ta čas namreč, dokler bi se ne sezidala nova bolnišnica.

Kar se tiče pa razširjenja kužnih boleznij iz teh bolnišnic, o kateri govori dr. Rojčeva interpelacija, pravi vladni zastopnik, da ima mesto za take bolezni

posebni lazaret, da bi se torej mogle razširiti take bolezni le takrat, ako bi se zanemarjali na neopravičljiv način predpisi o profilaksi. In kako koristni so ti predpisi, ako se vestno in strogo izpolnujejo, kaže uprav od gospoda interpelanta navedeni slučaj kolere leta 1886 v bolnišnici usmiljenih bratov. — Ne ozi-raje se na pet samo sumljivih slučajev sta se pripetila na oddelku za umobolne skupaj le dva slučaja, in sicer 2. in 8. decembra, in je imelo energično postopanje mestnih in državnih oblastev tako povoljni uspeh, da ni obolela na koleri nobena druga oseba niti v bolnišnici niti v mestu.

Besedo dobi poslanec conte Panigai. On poroča v imenu finančnega odseka o poročilu, katero je imel poslanec prof. Berbuč v imenu istega odseka prečitati v zadnji seji glede vsprejema užitnine v deželno upravo, o sporočilu namreč, o katerem je trdil dr. Tuma, da se nahajajo v njem žaljivi napadi na njegovo osebo in ki se je vrnilo zopet finančnemu odseku, da preišče, v koliko je utemeljena dr. Tumova trditev. Conte Panigai pravi, da je fin. odsek Berbučovo poročilo preštudiral, da pa ni našel v njem nič žaljivega ter da predlaga, da se to poročilo prečita, kakor je bilo sestavljeno.

Deželni glavar pravi, da pride Berbučovo poročilo na dnevni red prihodnje seje.

Poslanec dr. Marani prečita predlog deželnega odbora za zgradnjo železnice od Gorice do Červinjana, ki naj bi bila popolnitev železniškega programa, katerega je vsprejel deželni zbor dne 19. novembra 1889.

O tem predlogu se naroča deželnemu odboru, da stori vse priprave, da se ta čim prej zagotovi ter da porabi za te študije obresti od onih 100.000 kron, ki so bile dovoljene za zgradbo furlanskega tramwaja.

Poslanec Berbuč pravi, da nimajo slovenski poslanci nič proti temu predlogu, kerso komunikacijska sredstva vedno več ali manj splošne koristi; predlaga pa k zgorej omenjenemu predlogu dostavek, vsled katerega naj bi se naročilo deželnemu odboru, da stopi v dogovor s kranjskim deželnim odborom, v svrhu podaljšanja Vipavske železnice od Ajdovščine pa do jedne izmed postaj južne železnice mej Divačo in Ljubljano. Ta svoj predlog utemeljuje s tem, da bi vsled tega podaljšanja Vipavske železnice in pa vsled dozidanja železnice iz Gorice do Červinjana nastala najkrajša in od južne železnice popolnoma neodvisna zveza med Benetkami in Ljubljano. Ako bi se Vipavska železnica podaljšala do Vrhnike, bila bi ta zveza med Gorico in Ljubljano za 49 kilom. krajša nego je ona po južni železnici; ako bi se ista pa podaljšala do Postojne, bila bi pa za 31 kilom. krajša nego je ona po južni železnici.

Dr. Marani pravi, da nima v principu nič proti temu predlogu, v formalnem oziru pa da je proti temu, da se ta predlog vsprejme kot dodatek k predlogu, katerega je on stavil v imenu deželnega odbora.

Deželni glavar da na glasovanje najprej po dr. Maraniju stavljeni predlog z Berbučevim dostavkom, proti temu predlogu je glasovala italijanska večina, katera je pri drugem glasovanju vsprejela dr. Maranijev predlog brez dostavka. Na to se oglasi poslanec Berbuč, ter pravi, da stavi svoj predlog kakor samostalni ter naj se nujnostnim potom o njem obravnava.

Dr. Marani ponavlja, da nima on in Italijani v principu nič proti Berbučevemu predlogu, da je pa proti nujnosti istega, ter da je mnenja, da se o njem obravnava v prihodnji seji. Vsled tega je z glasovi italijanskih poslancev zopet padla nujnost Berbučevega predloga ter pride isti na dnevni red v prihodnji seji.

Na to poroča dr. Verzeznassi o poročilu ožjega odseka za zidanje deželne norišnice. Ta odsek je namreč v popolnem nasprotju z deželnozborskimi sklepom glede zidanja deželnih zdravstvenih za-

Druga Samatorca.

Prispel je do Velikih Žabelj,
Naš slavnoznani rabelj,
Ki rad obesil bi vse „farje“
In z njimi v zvezi kar je —
Tam zrl je nekaj svojih trupel,
Duhá nobenega
Po umu kaj poštenega
In bil je ves osupel
In lica prav zelenega —
Četudi v duši On je trd,
Vsprejem mu hud je vzbudil srd
In kljun je svoj povsíl:
„Teh pač ne bom obesil,
In „farjev“ tukaj ni!!
Zastonj so moje vse vrvi,
Tu spretnost moja vse zgubi...
Oj, druga Samatorca,
Imela ti si me za norca!...
Zdaj vabijo me gor — na Brje,
Bojim se, da bo tam še grje“ —.

vodov sklenil predlagati deželnemu zboru, da se na prostoru, kupljenem za to, da se na njem sezidajo deželna bolnišnica, norišnica in hiralnica, sezida jedino le deželna norišnica po paviljonskem sistemu ter z omejenim poljedelstvom. Stroški, ki bi po lanskem deželnozborskem sklepu imeli znašati za vse tri zavode 300.000 K, znašajo po nasvetu in predlogu omenjenega ožjega odseka samo za norišnico 1.100.000 K. Dr. Verzeznassi predlaga v imenu deželnega odbora naj se ta nasvet ožjega odseka vsprejme ter da se deželnemu odboru naroči, da to tudi čim prej izvede.

Poslanec Berbuč stavi predlog, da se ta zadeva z ozirom na njeno veliko važnost glede deželnih finančnih razmer odstopi finančnemu odseku. Poslanec dr. Marani se protivi temu predlogu češ, da se je o tem že dovolj v odsekih govorilo ter pozivlja poslanca Berbuča, da v imenu humanitete svoj predlog opozove. Oglasi se k besedi več poslancev.

Prvi dobi besedo poslanec dr. Rojic. On pravi, da ga je nakana italijanske večine, da se o tako važnem predmetu že v tej seji sklepa, iznenadila, na to ni bil on pripravljen in da zaradi tega ne more danes o stvari tako govoriti, kakor bi govoril, ako bi slutil, da se namerava že v tej seji o tej velevažni zadevi definitivno sklepati. Dr. Rojic pravi, da je deželni zbor takrat, ko je sklenil zidanje deželnih zdravstvenih zavodov, deželnemu odboru naročil, da pokliče v komisijo, ki bo to vprašanje proučevala, tudi izvedence. Ali to se ni zgodilo, posebno ne, kar se tiče norišnice; v ožjem odseku, ki je sestavljen poročilo, o katerem je danes govoril, in po katerem naj bi se sezidala norišnica, kakoršno danes predlaga dr. Verzeznassi v imenu deželnega odbora, ni bilo niti jednega pravega izvedenca, namreč psihijatra, t. j. zdravnika za umobolne, ker takega sploh v Gorici ni in bi se bil moral poklicati od drugod. Poročilo ožjega odseka se sklicuje na avtentične podatke.

Dr. Rojic odločno zanika, da bi to bili avtentični podatki, kajti taki nam v Gorici sploh niso na razpolaganje in jih bomo še le takrat imeli, ko bomo imeli lastno norišnico. Norišnica, kakoršno priporoča ožji odsek, je za našo deželo luksu, katerega si tako revna dežela kakor je naša, ne more dovoliti.

Prebivalstvo naše dežele je po veliki večini kmečko, ki se bavi s poljedelstvom, industriji je pri nas malo, iz poljedelskega prebivalstva pa prihaja manj umobolnih in je zato neutemeljeno izvajati število umobolnih iz števila prebivalstva istih dežel, v katerih se peča prebivalstvo z industrijo.

Število 350 blaznih, ki se v poročilu določa, da bi naj jih naša dežela imela, je preogromno, pač pa odgovarja število 130 blaznih našim odnosjem. Istotako je dr. Rojic proti nameri, da bi se oni umobolni, ki so sicer mirni, pečali v norišnici s poljedelstvom. Kajti ravnotako kakor v norišnici se dajo isti za tak posel lahko vporabiti v domači družini. Sploh pa je njegovo mnenje, da je prva dolžnost skrbeti za somatične bolnike, katerih je v deželi veliko, veliko več, nego pa je umobolnih in katerih ozdravljivost je nerazmerno večja nego je ozdravljivost umobolnih. — Zaradi tega je pa on tudi za to, da se sezida poprej bolnišnica nego norišnica; pa ne samo zaradi tega, ampak tudi za to, ker so stroški za somatične bolnike neprimerno večji nego oni za umobolne in ker gredo ti stroški po večini iz naše dežele. V tem in enakem smislu je govoril poslanec dr. Rojic skoro celo uro ter stvarno pobijal poročilo ožjega odseka in konečno predlagal, da se sprejme predlog posl. prof. Berbuča ter da se cela ta stvar odstopi finančnemu odseku in proučevanje in poročevanje. Zahteva pa, da se o tem njegovem predlogu glasuje po imenih. Ker je bilo že pozno in so razni poslanci imeli že predpoludne odseke se je ter se čutilo vsled tega utrujene, predlaga posl. Dottori, da se seja zaključi ter da se ta razprava nadaljuje v prihodnji seji.

Sicer bi pa do sklepa tako ali tako ne prišlo, ker bi slov. poslanci itak zapustili zbornico ter onemogočili sklepčnost deželnega zbora, ako bi videli, da bi bili Italijani proti vsprejetju Berbučevega predloga, namreč da se odkaže to poročilo finančnemu odseku.

Zato pa je bil vsprejet Dottorijev predlog in seja se je zaključila ob 8. uri zvečer.

Prihodnja seja danes popoldne ob 5. uri.

Politični pregled.

Deželni zbor istrski.

Deželni zbor istrski imel bode svojo prihodnjo sejo dne 29. t. m. v Kopru. Deželni glavar je rekel, ko je konstatiral nesklepnost deželnega zbora v zadnji seji, da napove novo sejo, ko se prepriča, da se je udeležiti tudi italijanska večina. Soditi po tem se torej prihodnje seje udeležiti tudi italijanska večina. Kaj pa da misli ta večina v tej seji uprizoriti, se ne ve, ker so italijanski poslanci sklenili, da ostanejo tajni tozadavni sklepi, katere je storila te dni pri nekem posvetovanju.

Naš cesar v političnem položaju.

Na dvornem obedu v Solnogradu je cesar posebno dolgo govoril z bivšim predsednikom poslanske zbornice dr. Fuchsom. Mej drugem je cesar izrekel nado, da se razmere obrnejo na bolje ter da bode državni zbor tudi jeseni redno deloval. Obžaloval pa je cesar obstrukcijo v tirolskem deželnem zboru ter pripomnil, da se tudi tu stvari poravnajo. Na zaključku je vladar pohvalil delovanje dr. Koerberja pri vodstvu državnih opravil.

Razmere na južnem Tirolskem.

Vsled znanega dogodka v deželnem zboru tirolskem v zadevi avtonomije južnega Tirola, se je začela burna agitacija od strani Italijanov. V Tridentu in Roveredu je vse po konci, Italijani se pripravljajo na krepak odpor. List „Popolo“ napoveduje boj na nož. „Zob za zob, oko za oko“ je geslo Italijanov proti Nemcem. „Popolo“ grozi, da bodo Italijani vse javno življenje na Tirolskem razburili in deželi vzeli vsako sposobnost za delovanje, da bodo gospodje na severnem Tirolskem čutili posledice težke gospodarske krize in onemogočene samouprave južnega Tirola.

Domače in razne novice.

Smrtna kosa. — Včeraj popoldne ob treh je umrla v Gorici znana krmarica „pri belem zajcu“ gospa Katarina Čoš v 52-letu svoje dobe. Pogreb bo jutri popoldne ob 5½ uri. Truplo pokojnice se pripelje na pokopališče v Št. Andrež. N. p. v. m!

Za „Šolski Dom“. — Gospod S. Gregorčič poslal 10 K z geslom: To je za dobre namene izdano Iv. Resmana knjigo „Moja deca“; g. ena Coloniatti Antiniska, učenka posebnega tečaja 1 K; N. N. 5 K. — Predsedništvo je izročil župni upravitelj na Placuti g. Ličen odobljene tombole v Št. Petru 50 K.

Nove maše. — Gg. bogoslovci, ki so bili v nedeljo posvečeni v mašnike, obhajali bodo prvo sv. mašo v sledečem redu in sicer četrtletniki: Bratus Roman dne 16. jul. pri č. sestrah Uršulinah v Gorici, Ivan Drašček v Podgori dne 21. t. m., Ivan Rejec v Šebreljah dne 21. t. m.; tretjeletniki: Izaija Božič je imel v četrtek v kapeli gor. bogoslovni, Franc Hliš (za gor. nadškofijo) v cerkvi sv. Mihaela pri Soštanju na Štajerskem dne 4. avg., Peter Mosettig dne 21. t. m. v Trzinu, Vinko Vodopivec dne 21. t. m. v Grgarju.

V nedeljo 21. t. m. bode imel novo mašo v cerkvi B. D. Marije na Trsatu č. o. Ambrož Širca, frančiškan, naš rojak iz Pliskavice na Krasu.

Dnevni red XII. seje deželnega zbora v soboto 20. julija 1901 ob 5. uri popoldne. 1. Nadaljevanje razprave glede vprašanja zgradbe deželne norišnice. 2. Odstop delnic vipavske železnice vladi kot prispevek k zgradbenim stroškom druge železniške zveze s Trstom. 3. Načrt zakona glede mestnih ljudskih šol. 4. Podpora 40.000 K zaprošena od c. kr. kmetijskega društva v Gorici. 5. Deželna davščina na „petijot“ in sodino vodo. 6. Načrt zakona o razredbi nekterih cest in mostov v Stopniku in Tratah. 7. Utemeljevanje predloga glede železnice Sv. Lucija - Tolmin - Predel. 8. Predlog glede deželne davščine na pivu. 9. Predlog da se skliče preiskovalna komisija glede sviloreje. 10. Čitanje interpelacij čast. Venuti, Grče in Rojic-a. 11. Utemeljevanje predlogov glede zveze Vipavske železnice z Vrhniko ali Logatcem. 12. Poročilo glede pobiranja užitnine v deželni upravi. 13. Načrt zakona za-

vajoč pobiranje odstotne davščine od najemnin v mestu Gorici.

Zavodi „Šolskega Doma“ so sklenili šolsko leto kakor smo že poročali, 13. t. m. Danes naj se dodamo o sklepu šol. leta v obeh nadaljevalnih šolah, v obeh strokovnih in v obeh pripravljalnih tečajih sledeče:

V žensko obrtno-nadaljevalno šolo, obstoječo iz dveh razredov se je vpisalo 35 učenk, od katerih so 4 med letom izostale. Od 31 klasifikovanih je napredovalo 9 prav dobro, 8 dobro, 7 zadostno in 7 nezadostno.

V strokovno šolo za belo šivanje in umetno vezenje se je vpisalo 13 učenk; med letom sti dve izostali. Od 11 klasifikovanih so napredovale prav dobro 3, dobro 5 in 3 zadostno.

V strokovno šolo krojenja in šivanja oblek se je vpisalo 29 učenk, med letom so izostale 4. Od 25 klasifikovanih je napredovalo prav dobro 10, dobro 11 in zadostno 4.

Gojenke teh 3 šol so bile v starosti od 13. do 20. leta. Iz Gorice jih je bilo 17, iz Solkana 7, ostale so bile iz Cerovega, Bovca, Podgore, Cerknega, Sežane, Tolmina, Št. Andreža, Červinjana, Trsta, Trnovca, Kopra, Vipave, Pulja, Senožeč in Dupelj.

Moška obrtna šola je sklenila šol. leto slovesno 14. t. m. Kslepu je došel ravnatelj g. Štefan Križnič, ob enem vladni zastopnik v šol. odboru, nekoliko gg. profesorjev, učiteljev in mojstrov. Voditelj šole je v kratkem govoru povdarjal potrebo te šole, vsemal mladino k rednemu obisku in marljivemu učenju, ker brez prepotrebnih nauk, ki se uče v tej šoli, ni napredka v rokodelstvu in v obrtniji. — Za tem poda nekoliko letne kronike, iz katere posnamemo sledeče: Na šoli je učilo 5 učiteljskih močij. Poučevalo se je v vsakem razredu po 9 ur na teden in sicer 105-krat med tednom po 2 uri v vsakem razredu in 37-krat ob nedeljah po 3 ure. Šola je nadzoroval enkrat vladni svetnik vitez Heský in dvakrat dež. š. nadzornik vitez Klodič-Sabladoski. Vladni zastopnik v šolskem odboru gosp. Štefan Križnič je počastil šolo med letom enkrat. Učencev se je vpisalo 110. Med letom se jih je preselilo in izostalo 28. Od 82 klasifikovanih je napredovalo 21 prav dobro, 30 dobro in 28 zadostno. Učenci so se vedli v obče dostojno, tako, da le 3 učence se je klasifikovalo z „malo primerno“ in 17 s „primerno“. Iz različnih uzrokov so v obče manj redno hodili v šolo, (ker le 2 učenca nista nobenkrat zamudila) 20 do 1/10-krat in 30 do 2/10-krat; vsi drugi po večkrat. Od vpisanih učencev je bilo 27 delavcev in 83 rokodelskih učencev; po obrti je bilo 34 mizarjev, 39 zidarjev, 20 kovačev in ključavničarjev, 2 klesarja, 1 sodar, 2 kolarja, 1 knjigovez, 2 tiskarja, 1 rezbar, 4 trgovci, 1 sedlar, 2 čevljarja in 1 vrtnar; po starosti je bilo 13-letnih 7, 14-letnih 13, 15-letnih 16, 16-letnih 19, 17-letnih 15, 18-letnih 16, čez 18-letnih 24; po bivališču v Gorici 25, v Solkanu 25, v Podgori 11, v Sovodnjah 11, v Št. Andrežu 6, v Št. Petru 6, v Pevni 5, Mirnem 5, v Vrtojbi 4, v Lokvici pri Opatjemselu 4, v Višnjeviku 2, v Bukovici, na Gorenjempolju, Št. Martinu, v Cerovem, v Kozani in v Vedrijanu po 1 učenec.

Obdarjenih je bilo 30 učencev, in sicer: Brajnik Ludovik iz Št. Andreža, Kanceler Anton iz Solkana, Bevčič Miha iz Kviškega Bratuž Al. iz Solkana, Poberaj Jožef iz Solkana, Srebrnič Štef. iz Solkana, Nanut Izidor iz Št. Andreža, Kanceler Štef. iz Solkana, Ferfolja Franc iz Sela, Rustja Vencel iz Šempasa, Komel Alojz iz Solkana, Komel Andr. iz Solkana, Devetak Al. iz Opatjesela, Brajnik Emil iz Št. Andreža, Lutman Andr. iz Pevme s tem, da se je vpisalo na ime obdarovanca v hranilno knjižico znesek 4 do 10 K. Z „bonom“ v znesku 4 do 10 K so bili obdarovani ti-le: Terpin Al. iz Podgore, Kanceler Iv. iz Solkana, Plesničar Dan. iz Solkana, Rusjan Eduard iz Trsta in Vuga Daniel iz Gorice; s šestilom pa Nanut Jožef iz Št. Andreža, Boltar Albert iz Solkana, Makuc Peter iz Solkana, Nemec Franc iz Vrtojbe, Vižintin Jožef iz Št. Andreža, Pintar Anton iz Pevme, Reščič Ludovik iz Št. Petra, Devetak Jožef iz Gaberj.

Kako pak! — „Sočinu“ piscu ni všeč, da je g. Ličan svoje darove iz dobitka tombole v Št. Petru razglasil v javnih glasilih ter imenuje to baharijo. Lej ga, lej ga! To je za zares lepo! O „farjih“ naj bi se slišalo — in za to naj z obupnim naporom skrbijo „Soča“ — jedino ležjo, kako so „sebični in krivični“, — a o njihovih človekoljubnih delih Bog obvari! o tem se ne sme slišati besedice, o teh naj vedo le — onkraj groba. Kako pak! Saj drugače ne bi

bilo mogoče, da dobi igro „Sočin“ pisac, da ves svet obsodi „farje“ kot najgrše vampirje in izkoriščevalce ljudstva in jih preklinja in kamenja — vse to radi tega, ker tako želi „Sočin“ pisac, ki piše tako, kakor bi bil za to plačan od — judov! Dočim pa očita pisac gosp. Ličan baharijo, pa v istej številki prav na vse pretege baharije — Gabrščekovo radodarnostjo v Čitalnici. Oj ptiček, ptiček, poznamo te, katere vrste si — skovir!

Novodobna šola. — Ljubljanski „klerikalci“ in njih trobilo „Slovenec“ se vsajajo, ker so baš pedagogični liberalci posvetili v šentjakovski šoli tudi Rousseau-u častno mesto. — No, naj le molčijo, to še ni vse nič. Kar s časoma pride, to bo šele nekaj. Novodobna šola bo morala biti prav za prav taka: Pred vrtnimi vrati velikansk kandelaber (sklesan strogo po podobi dr. Tume), iz katerega bo svetil Gabrščekov kalamon. Na pročelju šole na sredi nekaj srebrnih žlic, pod njimi pa dr. Tavčar, Malovrh in Gabrščekov portret v naravni velikosti in debelosti. Po šolskih hodnikih bodo slike iz realij — v boljše spoznanje narave in spolov... Slike se bodo izbrale n. pr. iz dogodkov zemljepisnega potovanja dr. Casanuove, momentfotografije iz Dekameronu in Heinejevi verzji. Tudi apoteoza Slomškega ne izostane. V to se naslikajo udje dične „Zaveze“, maha-joč iz debelimi poleni po Slomškarjih.

Na Vogerskem je umrl Jožef Žizmond, znani organist šempaski. Bolehal je že več časa. Ranjki je bil doma na Vogerskem iz pošten družine, kjer je tudi bival. Od tod je hodil v Šempas opravljat svojo službo. Ni mraz ni slabo vreme ga ni zadrževalo od izvrševanja ljubelega mu poklica. Bog mu povrni in podeli pokoj njegovi duši!

Slovesen pogreb je bil v sredo 17. t. m. Vdeležba je bila ogromna. Posebno iz Šempasa je prišlo mnogo ljudstva in pevski zbor polnoštevilno. Zapeli so mu v slovo v cerkvi in na pokopališču. Isto tako tudi pevski zbor vogerski pod vodstvom njegovega brata, ki je organist in pevovodja na Vogerskem. Mlad se je ločil iz tega sveta, šele 45 let, zapustivši za seboj vdovo in štiri nedorasle otročice.

Čudno naključje. — V Raštelu so začuli v sredo zjutraj hud pok, kakor bi bilo ustrelilo iz kakega topa. In kaj je bilo? V hiši št. 21. se nahaja prodajalnica jestvin De Blasa. Zraven prodajalnice pa je tudi malo dvorišče. Slučajno so bili v drugem nadstropju pleskarji, med njimi tudi neki Kolenc. Tega se je polotila žejna. Na dvorišču pa se nahaja vodnjak. Podal se je Kolenc torej k vodnjaku. Ko se je napil vode, loti se zvijati si cigareto; pri tem delu pa sede na nek prazen sodček, nahajajoč se na dvorišču. Veho sodčku pa je bila odprta. Ko si prižge Kolenc cigareto, mu zopet slučajno pade goreča žveplenka skozi veho v prazen sodček. A v tem hipu začuje Kolenc v sodčku neko bučenje; nagloma skoči z njega na tla v stran, — v istem hipu pa se začuje strel, sodček je namreč razpočil ter so dōge in dna letele na vse strani. Kolenc je dobil par dōg v rebra, ki ga pa niso preveč poškodovale. Pa glejte! Ne samo da je sodček razpočil, marveč unele so se celo nekatere dōge ter s tako silo prilet-le v obraz 15-letnega trgovskega vajenca Luznika, da so ga močno poškodovale po obrazu ter da je moral prve pomoči iskati v Pontonijevi lekarni.

Kako pa je do vsega tega prišlo? Malo časa, predno je Kolenc prišel pit vodo na dvorišče, so izpraznili v De Blasovi prodajalnici sodček — špirita. Ta sodček so potem postavili na dvorišče in Kolenc se je vsedel nanj. Skozi veho v sodček slučajno padla goreča žveplenka je užgala plin, nahajajoč se še v sodčku in ta je raznesel potem sodček ter povzročil tako močan tresk.

Zaradi sokrivde pri tatvini so zaprli neko Agato Perdico iz Sela, ker je zatožena, da je sokriva tatvine katero je izvršil neki Lenard Kuštrin pekovski vajenec na škodo hčere svojega gospodarja A. G. Ta vajenec je sin aretovane in sicer iz prvega zakona. Kuštrin ima na vesti tudi tatvino izvršeno na škodo hišine Karoline Devetak, kateri je baje vkradel srebrno uro v vrednosti 40 K in je bil zaradi tega pred 8 dnevi aretiran.

Pevsko društvo „Nabrežina“ v Nabrežini priredi v nedeljo 28. julija ob 5. in pol uri popoldne na javnem trgu tombolo. Dobitka: Tombola 200 K, činkvina 100 K. Srečke po 40 vin. Po tomboli ples.

„Kolo“. — Jutri dne 21. t. m. bo obhajalo pevsko društvo „Kolo“ veliko slavnost o priliki razvitja svoje zastave. Razvitje zastave se izvrši na vrtu slov. šole pri sv. Jakobu v Trstu.

Tatvina. — Neznani uzmoviči so ukradli Katarini B. stanujoči v ulici Coceviuta št. 6, pet denarnih kosov po 5 kron ter 25 kosov po 1 krono. Odprli so vrata z vetrihi.

Konj ubil je 7 letno deklico Leopoldo Fischer v Čerčah. Deklica si je igrala na prostem z drugimi otroci. V tem pa pride mimo konj, ki se je prišel napajat, in brene deklico tako hudo v glavo, da jej je razbil čeljusti. Prenesli so jo sicer v mesto, a umirala je že po poti.

Razpis štipendije. — Tukajšna kupčijska zbornica naznanja, da je razpisana ustanova barona Hektorja Ritterja v znesku letnih 400 K. Pravico do te ustanove imajo lahko zanj prosijo oni, ki so pripadniki kakih občin goriške, gradišanske pokrajine in ki obiskujejo kako kupčijsko, industrijsko-tehnično, politično šolo ali pa kake druge podobne učne zavode doma ali v inozemstvu.

Prošnje je uložiti pri tej kupčijski zbornici do 31. avg. t. l. Iste morajo biti opremljene 1. s potrdilom, da so upisani v kakem gori omenjenih zavodov; 2. s priporočili zadnjih dveh semestrov, ali pa s priporočilom zrelosti in 3. z domovinskim listom in pa s priporočilom dotične občine, ki priporoča o premoženjskih odnosih prosilca. Štipendija se izplača v dveh letnih obrokih in sicer 1. aprila in 1. oktobra; na pobotnici pa mora biti potrjeno vodstva dotične šole, s katerim se potrjuje, da prosilec vrši svoje dolžnosti na istej.

C. kr. kmetijsko društvo odpre naročbo na Rudninski superfosfat s 12—14% fosforove kisline, raztopljive v vodi; v žakljih od 100 kg. Cena za celi vagon na vsaki postaji Primorskega je kron 5.20 za kvintal. Cena za manjše množine je 5.60 K; blago v našem magacinu. Pri naročbi je plačati varščine 1 krono za vsaki kvintal. Naročba ostane odprta do 10. avgusta t. l. Ker je to izvanredna prilika, priporočamo kmetovalcem naj se nanj naročijo.

Važna napitnica. — Na zadnjem občnem zboru „italijanskega političnega društva za Istro“ je rovinjski župan in isterski deželni poslanec Bartoli napil — smrti tega ital. polit. društva. To uganjko pa je bilo seveda razumeti tako, da Italijani želijo, da bi kmalu ne bilo več treba „narodne borbe“ v Istri, ko bi bila Istria v rokah — matere Italije. Takrat bi ne bilo več treba ital. političnega društva za Istro, ko bi hrvatski in slovenski posestniki postali vsi — „puro sangue-Italijani“. A viri govorijo, da je bil Bartoli dobre volje, ko je to govoril ter da se je tu baje izpolnil rek, ki pravi: česar je treznemu polno srce, rado pijanemu iz usti gre.

Hrvatski gimnazij v Pazinu. — Na tem gimnaziju je bilo ob zaključku šolskega leta 122 učencev. V prvem razredu jih je bilo 54, 5 jih je dobilo odliko, 38 prvi red, 1 je pripuščeno k popravku, 7 drugi red, a trije tretji.

V drugem razredu A je bilo 34 učencev, 5 jih je dobilo odliko, 21 prvi red, 1 popravek, 6 drugi red, 1 tretji red. V razredu B je bilo 34 dijakov, 6 jih je dobilo odliko, 21 prvi red, 1 popravek, 5 drugi red, 1 tretji red.

Vsi ti dijaki so rojeni in bivajoči v Primorju, razun dveh, ki sta rojena na Češkem oziroma na Ogerskem. Upoštevaje vse te okoliščnosti moremo biti povsem zadovoljni s tem uspehom. Vpisovanje za prihodnje leto se bo vršilo dne 15., izpraševanje pa 16. in 17. septembra.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Anton Kuštrin
v Gosposki ulici h. šte. 25,
(v lastni hiši)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko, Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moke št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mline v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanj po 5 Kg. na vse kraje.

Poziv!

Pozivljajo se dolžniki posojil na vrednostne papirje po zdolej popisanim razkazu, da priskrbijo v teku meseca avgusta 1901 plačilo glavnice in obresti v izogib realizacije terjatve po postavnih predpisih.

Ravnateljstvo zastavljavnice in ž njo združene hranilnice.

V Gorici, dne 17. julija 1901.

Ravnatelj:
FABRIS.

RAZKAZ.

Tek. št.	Štev.	D A T U M	Dolžna glavnica	
			K	v
		posojilne pole		
1	361	11. februarja 1875	24	—
2	944	4. marca 1879	30	—
3	1176	21. decembra 1880	20	—
4	1191	14. februarja 1881	320	—
5	1240	20. avgusta 1881	300	—
6	1261	2. novembra 1881	120	—
7	1278	10. decembra 1881	120	—
8	1348	12. junija 1882	40	—
9	1460	12. maja 1883	280	—
10	1512	24. novembra 1883	50	—
11	1571	24. junija 1884	160	—
12	1613	30. maja 1885	240	—
13	1738	15. aprila 1886	40	—
14	1863	22. avgusta 1887	80	—
15	1895	10. decembra 1887	30	—
16	1958	11. junija 1888	540	—
17	2206	9. oktobra 1888	60	—
18	2060	5. aprila 1889	240	—
19	2297	24. aprila 1891	250	—
20	2309	27. maja 1891	120	—
21	2326	18. junija 1891	400	—
22	2327	22. julija 1891	16	—
23	2381	4. decembra 1891	70	—
24	2397	28. januarja 1892	300	—
25	2433	9. maja 1892	330	—
26	2442	17. junija 1892	24	—
27	2478	16. novembra 1892	230	—
28	2500	20. februarja 1893	8	—
29	2542	21. septembra 1893	280	—
30	2553	9. novembra 1893	330	—
31	2563	9. decembra 1893	60	—
32	2572	12. januarja 1894	20	—
33	2603	18. junija 1894	410	—
34	2649	22. februarja 1895	300	—
35	2712	28. oktobra 1895	410	—
36	2716	15. novembra 1895	500	—
37	2717	7. decembra 1895	10	—

Harmonij

s 5 oktavami v dobrem stanu se odda za 500 kron. Kje, pove uredništvo.

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju G. Piccoliju v Ljubljani pristrčno zahvalo za doposlano Jim stekleničice

— tinkture za želodec —

in so njemu z diplomom dne 27. novembra 1897 podelili naslov »Dvorni založnik Nj. svetosti« s pravico v svoji firmi poleg naslova imeti tudi grb Nj. svetosti.

Imenovan zdravnik ter tudi mnogi drugi slovi profesorji in doktorji priporočajo bolehalim G. Piccolijevo želodčno tinkturo, katera krepi želodec, povečuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprtje. Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar »pri angelu« v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Tinkture za želodec pošilja izdelovatelj v skatljah po 12 stekleničic za gl. 1.26 a. v.; po 24 steklenic za gl. 2.40; po 36 za gl. 3.50, po 70 za gl. 6.50, po 110 za gl. 10.30.

— Poštino mora plačati p. n. naročnik.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju
pripravljuje

ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.
Vezana v platno 2 kroni, oziroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotlačih Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwennerju v Ljubljani in Florijanu v Kranju.

Naznanilo.

Ker se me išče še vedno na Travniku št. 11, kjer sem delal prej in je sedaj tam fotograf Marega, javljam s tem slavnemu občinstvu, da se nahaja moj novi atelije že dve leti v

Gosposki ulici

št. 7 II. nadstr. v hiši „Gor. ljud. posojilnice“, kjer je tudi „Krojaška zadruga“. Atelije je v vsakem oziru najmodernejši, najlepši, največji v Gorici, ter urejen velikomestno.

Priporočaje se tudi v bodoče naklonjenosti slavnega občinstva, bilježim se z odličnim spoštovanjem

Ant. Jerkič,

odlikovani fotografski zavod
v Gorici, Gosposka ulica 7.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marianje“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrajšo postrežbo in jako nizke cene.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 **GORICA** Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67, prevzema vsa zidarska dela po najnižji ceni. — Naročena dela se lično izvršujejo.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo
v Gorici,

Gosposka ulica hiš. šte. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izbiri, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.
Cene so stalne brez pogajanja.

Vinko Podgornik,

posestnik in trgovec,
Gorica,

Šempeterska ulica št. 68,

priporoča p. n. občinstvu svojo trgovino jedilnega blaga, kakor tudi turšico itd. itd.

Cene so najnižje.

Tužnim srcem naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moja soproga, gospa

Katarina Čoš,

krčmarica „Pri belem zajcu“ v Gorici,

po dolgi, mučni bolezni v 52. letu svoje starosti, previdena s svetotajstvi za umirajoče, danes v petek ob 3. uri popoldne v Gospodu zaspala.

Pogreb ranjke se bo vršil v nedeljo ob 5. in pol pop. iz hiše žalosti v Nunskih ulicah št. 11 v stolno cerkev in potem na pokopališče v Št. Andrež.

Gorica, 19. julija 1901.

Anton Čoš,
soprog.

Odlikovana kleparska delavnica

Artur Makutz

v Gorici

Ozka ulica št. 1. — Via Stretta št. 1.

Priporoča iz lastne zaloge

izvrstne in trpežne škropilnice proti peronospori,

(prenovljene po Vermorelovi sestavi). Baker je trd in svetel. Zaliske (valvole) se more lahko premeniti. — Škropilnica je sestavljena priprosto in tako, da škropi lahko na tri načine po volji škropilca.

— Cena je zelo nizka. —

Sprejemlje v popravilo in v prenovljenje škropilnice raznih sistemov in postreže v popolno zadovoljnost stranke.

Priporoča tudi stroje za žveplanje sodov iz cinkanega železa, priprave za obvarovanje vina pred plesnobo in cikanje m pri točenju iz soda (kan), moheve za žveplanje grozdja raznih sistemov, cevi iz gume za vsakovrstne škropilnice. — Sprejema vsa v kleparsko obrt spadajoča dela, postavlja strolovoce itd. itd.

